

ดร.สิงห์ทอง บัวชุม
D.P.A., บร.ด., บป.ด., บป.ม., นม.

สถาบัน THE BEST CENTER

2145/7 ซ.รามคำแหง 43/1 ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทร. 0-2318-6868, 0-2314-1492 โทรสาร 0-2718-6272

คุณภาพทางวิชาการต้องมาที่ 1

www.thebestcenter.com; www.facebook.com/bestcentergroup

คู่มือเตรียมสอบ

นักวิชาการเกษตร

(ด้านวิจัยและปรับปรุงพันธุ์พืช)

กรมวิชาการเกษตร

ประกอบด้วย

สอบแข่งขันเพื่อวัดความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง (200 คะแนน)
โดยวิธีสอบข้อเขียน ดังนี้

- ➔ ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลทางการเกษตร
- ➔ ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตพืชไร่ การปรับปรุงพันธุ์ วิทยาการด้านเมล็ดพันธุ์ การเขตกรรม วิทยาการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว การอนุรักษ์ พฤษศาสตร์ เทคโนโลยีชีวภาพ รวมทั้งผลกระทบของภูมิอากาศต่อการเกษตร

เปิดติวครบวงจร ทุกหน่วยงานสอบ และติวทางไปรษณีย์
ติดต่อ 02-3186868, 02-3141492

ศูนย์รวมคู่มือเตรียมสอบและแนวข้อสอบ มีวางจำหน่ายตามศูนย์หนังสือทั่วประเทศ
หรือ www.thebestcenter.com

E-book download ติดต่อไลน์ Id Line : 0627030008 **230.-**

สารบัญ

ประวัติความเป็นมาของกรมวิชาการเกษตร	1
นโยบายเกษตรสำหรับรัฐบาลใหม่	5
แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)	8
ส่วนที่ 1 การทบทวนผลการพัฒนาการเกษตร สถานการณ์เศรษฐกิจและทรัพยากรการเกษตร	12
ส่วนที่ 2 การประเมินศักยภาพการเกษตร	47
ส่วนที่ 3 วิสัยทัศน์และพันธกิจในการพัฒนาการเกษตร	54
ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตร	56
ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตพืชไร่	73
การปรับปรุงพันธุ์	83
วิทยาการด้านเมล็ดพันธุ์	100
การเขตกรรม	118
วิทยาการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว	138
การอนุรักษ์	166
พฤกษศาสตร์	180
เทคโนโลยีชีวภาพ	186
ผลกระทบของภูมิอากาศต่อการเกษตร	201
รวมแนวข้อสอบนักวิชาการเกษตร	225

กรมวิชาการเกษตร

ประวัติความเป็นมา

กรมวิชาการเกษตรได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2515 แต่ก่อนที่จะมาเป็นกรมวิชาการเกษตรในปัจจุบัน หน่วยงานนี้มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน นับย้อนหลังไปเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2446 ได้มีการจัดตั้งกรมช่างไหมขึ้นในกระทรวงเกษตรราธิการ ซึ่งถือเป็นการกำเนิดกรมวิชาการเกษตร

พ.ศ. 2449 เปลี่ยนชื่อกรมช่างไหม เป็น กรมเพาะปลูก

พ.ศ. 2474 เปลี่ยนชื่อกรมเพาะปลูก เป็น กรมตรวจกสิกรรม

พ.ศ. 2476 เปลี่ยนชื่อกรมตรวจกสิกรรม เป็น กรมเกษตร

พ.ศ. 2478 เปลี่ยนชื่อกรมเกษตร เป็น กรมเกษตรและการประมง

พ.ศ. 2484 แยกกรมเกษตรและการประมงเป็น 2 กรม คือ กรมเกษตร และ กรมการประมง

พ.ศ. 2495 เปลี่ยนชื่อกรมเกษตร เป็น กรมการกสิกรรม

พ.ศ. 2496 ยกฐานะกองการข้าวและการทดลอง ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดของกรมการกสิกรรม จัดตั้งเป็น กรมการข้าว แยกออกมาจาก กรมการกสิกรรม

พ.ศ. 2497 เปลี่ยนชื่อกรมการกสิกรรม เป็น กรมกสิกรรม

พ.ศ. 2515 รวมกรมการข้าว กับ กรมกสิกรรม สถาปนาเป็น กรมวิชาการเกษตร

รวมระยะเวลาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกรมช่างไหม จนถึงปี พ.ศ. 2544 เป็นเวลา 98 ปี ตลอดระยะเวลาที่ยาวนานมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลง บาบาท ภารกิจ และเกียรติประวัติที่เกี่ยวข้องกับกรมวิชาการเกษตรมากมาย ฯพณฯองคมนตรี นายอำพล เสนาณรงค์ อดีตอธิบดีกรมวิชาการเกษตร และอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงมีดำริเสนอกรมวิชาการเกษตรว่าควรจะได้มีการรวบรวมเอกสารหลักฐาน วัสดุและสิ่งของต่างๆ ที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับกรมวิชาการเกษตร จัดแสดงเป็นห้องนิทรรศการ เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า อ้างอิง ของข้าราชการ นักวิชาการ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน ผู้สนใจทั่วไป

พ.ศ. 2542 กรมวิชาการเกษตรได้พิจารณาให้ความเห็นชอบ ใช้อาคารชั้นเดียวของสถานีทดลองข้าว บางเขน ซึ่งเป็นอาคารที่สร้างขึ้นเป็นหลังแรกในบริเวณเกษตรกลาง บางเขน และยังคงอยู่ในสภาพที่สามารถ

ปรับปรุงซ่อมแซมให้เป็นอาคารจัดแสดงนิทรรศการดังกล่าวได้ นับเป็นการอนุรักษ์อาคารที่เก่าแก่ที่สุดแห่ง
นี้ไว้พร้อมกับเอกสารหลักฐานที่จัดแสดงอยู่ภายในด้วย ทั้งนี้ได้ตั้งชื่ออาคารจัดแสดงนิทรรศการทางประ
วัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกรมวิชาการเกษตรนี้ว่า "หอประวัติกรมวิชาการเกษตร"

วัตถุประสงค์

- เพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกรมวิชาการเกษตร ซึ่งเกิดขึ้นในอดีตให้ชนรุ่นหลังได้ใช้เป็น
แนวทางในการทำงานทั้งปัจจุบันและ อนาคต
- เพื่อแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการทางการเกษตรของไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อระลึกถึงคุณความดี และแสดงกตัญญูกตเวทีต่อผู้อาวุโสและบูรพาจารย์ผู้ทำคุณประโยชน์แก่
กรมวิชาการเกษตร
- เพื่ออนุรักษ์ข้อมูล และสิ่งของอันทรงคุณค่าให้ปรากฏแก่ชนรุ่นหลัง
- เพื่อเป็นสถานที่ค้นคว้าหาหลักฐานอ้างอิงที่ถูกต้อง

กิจกรรมภายในหอประวัติกรมวิชาการเกษตร

จัดเก็บและแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับเอกสารสำคัญ หนังสือ ภาพ และสิ่งของที่มีคุณค่าต่างๆ
เกี่ยวกับความเป็นมาของกรมวิชาการเกษตร ตลอดจนพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และพระราชวงศ์ กับกรมวิชาการเกษตร นิทรรศการดังกล่าวจะมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาและผลงานต่างๆ ที่
เกี่ยวข้อง หมุนเวียนเป็นระยะ โดยตลอดตามวาระอันควร

สถานที่

" หอประวัติกรมวิชาการเกษตร " ตั้งอยู่ที่อาคารชั้นเดียวในบริเวณสถานีทดลองข้าวบางเขน กรม
วิชาการเกษตร เกษตรกลาง บางเขน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทร. 0-2579-0141, 0-2561-1990
โทรสาร 0-2940-5530

วิสัยทัศน์

กรมวิชาการเกษตรเป็นองค์กรที่เป็นเลิศด้านการวิจัยและพัฒนาด้านพืช เครื่องจักรกลการเกษตร และ
เป็นศูนย์กลางรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านพืชในระดับสากล บนพื้นฐานการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

❁ คำนิยาม

เชื้อสัสดี โปร่งใส งานวิจัยมีคุณภาพ

❁ วัฒนธรรม

รักองค์กร ทำงานอย่างมีเป้าหมาย และมุ่งผลสัมฤทธิ์

❁ พันธกิจ

๑. สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยด้านพืชและเครื่องจักรกลการเกษตร สู่กลุ่มเป้าหมาย
๒. กำหนดและกำกับดูแลมาตรฐานระบบการผลิตและผลิตภัณฑ์พืชและปัจจัยการผลิต พัฒนาระบบตรวจรับรองสินค้าการเกษตรด้านพืชให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล
๓. อนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืช แมลง และจุลินทรีย์
๔. กำกับ ดูแล และพัฒนากฎหมายที่กรมวิชาการเกษตรรับผิดชอบ

❁ ภารกิจตามกฎหมายจัดตั้งกรม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ จ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวงฯ พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้กรมวิชาการเกษตร มีภารกิจเกี่ยวกับพืช โดยศึกษา วิจัยและพัฒนาพืช เครื่องจักรกลการเกษตร และปัจจัยการผลิต ถ่ายทอด เทคโนโลยีการผลิตพืชสู่กลุ่มเป้าหมายทั้งภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร บริการวิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบ รับรองมาตรฐานสินค้าพืช รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับดิน น้ำ ปุ๋ย พืช วัสดุการเกษตร ผลผลิต และผลิตภัณฑ์พืช เพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตพืชเพื่อพัฒนาผลผลิตพืช ให้มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภคตามมาตรฐานสากล และเพื่อให้บริการการส่งออกสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน

❁ อำนาจหน้าที่

(๑) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการกักพืช กฎหมายว่าด้วยปุ๋ย กฎหมายว่าด้วยพันธุ์พืช กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย กฎหมายว่าด้วยการควบคุมยาง กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืช และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒) ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย และพัฒนาวิชาการเกษตรด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพืช

(๓) ให้บริการด้านการวิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานสินค้าพืช และให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องดิน น้ำ ปุ๋ย พืช วัสดุการเกษตร ผลผลิต และผลิตภัณฑ์พืช การบริการส่งออกสินค้าเกษตร และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๔) ให้บริการวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีการเกษตรแก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

❁ การแบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร มีดังนี้

- (๑) สำนักงานเลขานุการกรม
- (๒) กองการเจ้าหน้าที่
- (๓) กองคลัง
- (๔) กองแผนงานและวิชาการ
- (๕) กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช
- (๖) กองวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร
- (๗) กองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร
- (๘) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (๙) สถาบันวิจัยเกษตรวิศวกรรม
- (๑๐) สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน
- (๑๑) สถาบันวิจัยพืชสวน
- (๑๒) สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร
- (๑๓) สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
- (๑๔) สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
- (๑๕) สำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ
- (๑๖)-(๒๓) สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๑ - ๘

❁ หน่วยงานจัดตั้งภายใน

- (๒๔) สำนักนิติการ
- (๒๕) กองประสานงานโครงการพระราชดำริ

(๒๖) กองการยาง

(๒๗) กองวิจัยพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืช

นโยบายเกษตรสำหรับรัฐบาลใหม่

ปัญหาการเกษตรที่รัฐบาลกำลังเผชิญหน้าอยู่มีอยู่สองระดับคือ ปัญหาภายในซึ่งเป็นปัญหาโครงสร้างความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากร ความไม่เป็นธรรมในระบบเกษตรกรรมและอาหาร และในระดับโลกคือปัญหาวิกฤตอาหาร พลังงาน และการรับมือกับผลจากการเปิดเสรีการค้าและการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

อย่างไรก็ตามปัญหาการเกษตรหลายปัญหาล้วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันและกัน ไม่อาจแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง เช่น แก้ปัญหาหนี้สินอย่างเดียว แต่ไม่ปฏิรูประบบการผลิตทางการเกษตรก็ไม่ได้ เพราะในที่สุดเกษตรกรแล้วก็จะตกอยู่ในวงจรหนี้สินอีกเนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงแต่ขายได้ราคาต่ำ ต้องสูญเสียที่ดินทำกิน ฯลฯ เป็นต้น

ข้อเสนอต่อรัฐบาลใหม่ในการดำเนินการคือ

1. ปฏิรูปที่ดินและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของเกษตรกรรายย่อยและชุมชนท้องถิ่น สิ่งที่ต้องดำเนินการคือ การจำกัดการถือครองที่ดินของผู้ประกอบการรายใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าของที่ดินรายใหญ่ กลุ่มทุนผูกขาด และบริษัทการเกษตรขนาดใหญ่ เพิ่มอัตราภาษีก้าวหน้าสำหรับผู้ถือครองที่ดินตั้งแต่ 50 ไร่ขึ้นไป และก่อนหรือระหว่างการปฏิรูปที่ดินต้องดำเนินการแก้ปัญหาการขึ้นค่าเช่าที่ดินที่ไม่เป็นธรรมต่อเกษตรกรที่ไร้ที่ดินทำกินหรือมีไม่เพียงพอไปพร้อมๆกันด้วย
2. พักชำระหนี้ทันทีให้กับเกษตรกรที่เปลี่ยนจากเกษตรทั่วไปมาเป็นเกษตรกรรมยั่งยืน พร้อมเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยเป็นระยะเวลา 5-10 ปี ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ต้องปล่อยสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยหรือดอกเบี้ยต่ำแก่เกษตรกรที่ประสงค์จะปรับโครงสร้างการเกษตรมาเป็นเกษตรยั่งยืน (Green Credit) อย่างน้อยให้ได้ 25% ของยอดการปล่อยสินเชื่อทั้งหมด เนื่องจากปัญหาหนี้สินเกษตรกรมีต้นตอมาจากต้นทุนการผลิตสูง โดยเฉพาะปุ๋ย สารเคมี และเมล็ดพันธุ์ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึง 40% ของต้นทุนทั้งหมด

3. สำหรับการพัฒนาระบบชลประทานนั้น ต้องมุ่งพัฒนาระบบชลประทานในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 109 ล้านไร่ก่อน โดยการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กและแหล่งน้ำระดับไร่นา ส่วนการพัฒนาพื้นที่ชลประทานในเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพประมาณ 30 ล้านไร่ (ไม่นับพื้นที่ที่มีระบบชลประทานแล้ว 29 ล้านไร่) ต้องดำเนินการหลังการปฏิรูปที่ดิน ไม่เช่นนั้นจะเป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในระบบให้มากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อเจ้าของที่ดินรายใหญ่มากกว่าเกษตรกรรายย่อย พร้อมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของชุมชนหรือกลุ่มชุมชนในการจัดระบบชลประทานของตนเอง และมีการบริหารน้ำเป็นของตนเอง

4. ปรับเปลี่ยนโครงการรับจำนำข้าวเป็นการสนับสนุนรายได้โดยตรงแก่เกษตรกร เพราะโครงการรับจำนำมีปัญหามากมาย เป็นภาระงบประมาณของรัฐ ทำลายกลไกการตลาด และเปิดโอกาสให้มีการคอร์รัปชันโดยพ่อค้า โรงสี และนักการเมือง และหากดำเนินการเหมือนในอดีตจะยิ่งทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำและไม่ครอบคลุมเกษตรกรทั้งหมด สิ่งที่รัฐบาลควรทำคือการ “ปฏิรูประบบการประกันรายได้” แต่ทำให้แตกต่างกับนโยบายของรัฐบาลที่แล้ว โดยการสร้างเงื่อนไขการสนับสนุนรายได้สำหรับเกษตรกรที่ลดต้นทุนการผลิตหรือทำฟาร์มแบบอนุรักษ์ ทำเกษตรกรรมยั่งยืนรูปแบบต่างๆ เพราะโดยวิธีนี้จะทำให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ลดจำนวนเงินที่ต้องสูญเสียไปสำหรับการซื้อปุ๋ยและสารเคมีจากต่างประเทศ

5. ปฏิรูปเกษตรกรรมเพื่อรับมือวิกฤตอาหาร/พลังงาน การปฏิรูปเกษตรกรรมเป็นการดำเนินการทั้งระบบซึ่งรวมถึงข้อเสนอ 1-4 ที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่สิ่งที่ควรดำเนินการเพิ่มเติมคือ

- ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ เพื่อลดปัญหาการผูกขาดพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ของระบบเกษตรกรรมไทย อีกทั้งเป็นหลักประกันเรื่องความมั่นคงทางอาหารในระยะยาวของประเทศ
- ส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืนและเกษตรกรรมอินทรีย์โดยตั้งเป้าให้มีพื้นที่ประมาณ 50% ของพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศในทศวรรษหน้า
- ส่งเสริมการแปรรูปวัตถุดิบเกษตรกรรมและอาหาร โดยวิสาหกิจขนาดเล็ก ทั้งที่เป็นพืชหลักเช่น ยางพารา ปาล์ม มันสำปะหลัง และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมจากหน่วยงานต่างๆ
- เพิ่มสัดส่วนการบริโภคอาหารเองของเกษตรกรรายย่อยจากเฉลี่ย 30% เป็น 50% ของค่าใช้จ่ายด้านอาหาร
- พัฒนาระบบตลาดในท้องถิ่น ตลาดเกษตรกร หุ่นส่วนการผลิตระหว่างเกษตรกรและผู้บริโภค (Community Supported Agriculture) และความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างเกษตรกรกับกรรมกร โดยการขายผลผลิตอาหารจากกลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจท้องถิ่นให้กับสหภาพแรงงาน หรือสหกรณ์ของผู้ใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรมในราคาที่ยุติธรรม

6. ยกระดับความปลอดภัยในระบบเกษตรและอาหาร เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมากเพราะสถานการณ์ปัญหาสารเคมีการเกษตรที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร การตกค้างในผลผลิตซึ่งกระทบต่อผู้บริโภคในประเทศ และตลาดต่างประเทศอยู่ในขั้นวิกฤติแล้ว สิ่งที่ต้องทำโดยเร่งด่วนคือ ต้องไม่อนุญาตให้มีการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างน้อย 4 ชนิด (ได้แก่ คาร์โบฟูราน ไคโครโตฟอส เมโทมิล และอีพีเอ็น) ที่หลายประเทศห้ามใช้แล้ว เข้มงวดการขึ้นทะเบียน การส่งเสริมการขาย การโฆษณา วัตถุอันตรายต่างๆอย่างเคร่งครัด

7. ดำเนินนโยบายการค้าการลงทุนระหว่างประเทศและการพัฒนาประชาคมเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยให้ความสำคัญต่อความมั่นคงทางอาหาร การอยู่รอดของเกษตรกรรายย่อย และความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน-ประชาชนในภูมิภาค ตัวอย่างนโยบายที่เป็นรูปธรรมเช่น

- ยุตินโยบายส่งเสริมการลงทุนของบรรษัทขนาดใหญ่ซึ่งสร้างความไม่เป็นธรรมในกิจการที่เกี่ยวข้องกับเมล็ดพันธุ์ การเปิดเสรีการลงทุนทางการเกษตร และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่จะกระทบกับเกษตรกรรายย่อยและชุมชนท้องถิ่น ทั้งในกรอบการส่งเสริมการลงทุน และกรอบความตกลงการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ

- เข้มงวดการนำเข้าสินค้าเกษตรผ่านแดน โดยควบคุมมาตรฐานเรื่องความปลอดภัยของอาหาร การปนเปื้อนทางพันธุกรรม ไปจนถึงการเข้ามาสวมสิทธิ์ในโครงการรับจำนำ เป็นต้น

- เปิดโอกาสและส่งเสริมให้มีการค้าขายและแลกเปลี่ยนสินค้าของผู้ประกอบการขนาดเล็กอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

- ต้องไม่นำประเด็นเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาและสินค้าที่มีผลกระทบต่อสุขภาพเป็นประเด็นต่อรองและแลกเปลี่ยนทางการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้การเจรจาเอฟทีเอระหว่างไทยกับสหภาพยุโรป

ข้อเสนอนี้ นำเสนอจากวิธีคิดที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ความเป็นธรรมของเกษตรกรรายย่อย และความมั่นคงและอธิปไตยทางอาหาร และข้อเสนอนี้ไม่อาจนำไปสู่การปฏิบัติได้เลย ถ้าปราศจากการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งของเกษตรกรในทุกระดับ การร่วมมือกันของขบวนการเกษตรกรขบวนการต่างๆ และการสนับสนุนจากพลังทางสังคมอื่นๆ เช่น ผู้บริโภค ผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนพันธมิตรที่อาศัยในเขตเมือง

.....

แผนพัฒนาการเกษตร

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

ภาคเกษตรยังคงมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะนอกจากจะก่อให้เกิดรายได้แล้ว ยังเป็นแหล่งนำเข้าเงินตราจากต่างประเทศ โดยไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของโลก อาทิ ยางพาราและผลิตภัณฑ์ ข้าว มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ กุ้ง ไข่ เนื้อ รวมทั้งประชากรของประเทศประมาณครึ่งหนึ่งมีอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นการเกษตรจึงเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของประชาชนทั้งประเทศ แม้ว่าแนวโน้มของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรจะมีสัดส่วนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาอุตสาหกรรมและบริการ ซึ่งในสวนนี้ มีสินค้าเกษตรเป็นวัตถุดิบสนับสนุน กระบวนการเกษตรและสหกรณ์จึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากการเกษตรให้เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สอดรับกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และนโยบายของรัฐบาล

การทบทวนแผนและแนวทางการพัฒนาทางการเกษตร ในระยะที่ผ่านมา พบว่ารายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น แม้แต่ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมา จะพบว่าภาคการเกษตรได้รับผลกระทบน้อยกว่าภาคอื่น ๆ ของประเทศ เป็นผลมาจากการปรับปรุงขยายโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งภาคการผลิตและการตลาด การให้ความรู้วิชาการใหม่ การดำเนินมาตรการแทรกแซงราคาสินค้าเกษตร การสนับสนุนพันธุ์ดี เพื่อเพิ่มผลผลิตและอื่น ๆ ตลอดจนได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรบางส่วนทำการเกษตรในแนวทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้มีคนจนลดลง แต่ยังคงมีความแตกต่างของรายได้ระหว่างคนในภาคการเกษตรและภาคผลิตอื่นมาก

ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ การรวมตัวทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศแบบทวิภาคีหรือพหุภาคี ได้ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรและเกษตรกรของไทย ทำให้ประเทศไทยโดยเฉพาะเกษตรกรต้องมีการปรับตัวรับสถานการณ์ กระบวนการเกษตรและสหกรณ์จึงได้ยกร่างแผนพัฒนาภาคเกษตร (ปี 2550-2554) เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานของภาคเกษตร ซึ่งจะเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จะชี้นำทิศทางการปรับตัว เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหายที่ยังคงมีอยู่ในภาคเกษตร และเชื่อมโยงให้เกิดการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากษัตริการเกษตร เน้นนโยบายให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทางสายกลาง ความไม่ประมาท ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน ตลอดจนการใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ โดยจะให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรอบคอบ ระมัดระวังอย่างเป็นขั้นตอน มีการกระจายความเสี่ยงหรือสร้างเครือข่าย เพื่อใช้ป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยเกษตรกรรายย่อยหรือเกษตรกรที่มีที่ดินทำกินน้อยจะส่งเสริมการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ผลิตเพื่อเป็นฐานให้พึ่งตนเองได้ เกษตรกรขนาดกลางหรือเกษตรกรก้าวหน้าส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ดำเนินการรวมพลังช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ให้มีความสำคัญกับการผลิตจากองค์ความรู้ และวิทยาการสมัยใหม่ที่ผสมผสานกับเทคโนโลยีพื้นฐานและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นตัวขับเคลื่อน สำหรับเกษตรกรรายใหญ่หรือเกษตรกรพาณิชย์เน้นการอำนวยความสะดวกทางการค้า และพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตโดยพิจารณาตลอดทั้งโซ่ห่วงการผลิตตั้งแต่การผลิตการแปรรูปและการตลาด รวมทั้งการผลิตสินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าเดิม สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ และเป็นผู้กำหนดราคาสินค้าเกษตรได้เอง โดยส่งเสริมให้ทำการเกษตรในพื้นที่เหมาะสม เพื่อสร้างรายได้ภาคการเกษตรให้สูงขึ้น ให้มีความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เน้นการลดต้นทุนการผลิต พัฒนาปรับปรุงระบบควบคุมคุณภาพและตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้มาตรฐานสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้บริโภค เพื่อเป็นการผลักดันการขยายตลาดสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปในต่างประเทศจึงได้กำหนด

วิสัยทัศน์ คือ ดูแลเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียงและผาสุก

พันธกิจ คือ ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกครัวเรือน การผลิตสินค้าเกษตรและอาหารมีมูลค่าเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีมาตรฐานปลอดภัยต่อผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร เน้นให้เกิดการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืนและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย

- ครัวเรือนเกษตรยากจนลดลงเหลือร้อยละ 4 ในปี 2554
- ครัวเรือนเกษตรไม่ต่ำกว่า 1 ใน 4 ทำการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- สนับสนุนให้ครัวเรือนเกษตรลดการใช้สารเคมีในฟาร์ม
- สาขาเกษตรมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี
- ฟาร์ม/โรงงานที่ผลิตสินค้าเกษตรและอาหารมีมาตรฐาน

ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวจะบรรลุผลได้จำเป็นต้องปรับโครงสร้างภาคการเกษตรให้เกษตรกรมีการดำเนินชีวิตด้วยความผาสุกบนความพอเพียง และมีรายได้ที่มั่นคง ยั่งยืน และไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์ดังนี้

1. การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร เน้นการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกร โดยผ่านปราชญ์ชาวบ้าน การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการร่วมกันแก้ไขปัญหา พัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ การเกษตรชุมชนอย่างยั่งยืน สร้างกลไกการบริหารจัดการด้านการผลิต การแปรรูปและการตลาดโดยใช้ ขบวนการวิสาหกิจชุมชนในรูปวิสาหกิจชุมชน หรือ สหกรณ์ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ดำเนินการด้านการตลาดจัดสรรที่ดินทำกิน การกระจายสิทธิและสนับสนุนการใช้ประโยชน์ในที่ดิน เร่งรัด การแก้ไขหนี้สินของเกษตรกรอย่างต่อเนื่องและเป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนในการ บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเชิงสุขภาพเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกร

2. การพัฒนาสินค้าเกษตร เพื่อให้เกิดความมั่นคงและปลอดภัยด้านอาหารเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลก รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรเพื่อแปรรูป และเป็นวัตถุดิบสนับสนุนภาคอุตสาหกรรม และสาขาอื่น ๆ สนับสนุนสินค้าที่มีโอกาส จากฐานการผลิตบนความหลากหลายทางชีวภาพ เพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เน้นการลดต้นทุน ด้วยการสนับสนุนให้ เกษตรกรใช้ปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์ปุย ใช้อย่างเหมาะสม และพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร ในระดับชุมชน เช่น โรงสีชุมชน โรงปุ๋ยอินทรีย์ชุมชน และเครื่องจักรกลเกษตรขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการวิจัย พัฒนา ประยุกต์ใช้นวัตกรรมพื้นบ้านผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ปรับปรุงคุณภาพสินค้า (Niche Products) และขยายกำลังการผลิต เน้นการจัดทำมาตรฐานสินค้า สร้างมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร สร้างตราสินค้า (Brand) ส่งเสริมการผลิตและการแปรรูปสินค้า พัฒนาด้านการตลาด บริการ ระบบLogistics และเศรษฐกิจการเกษตร ระหว่างประเทศ มุ่งเน้นให้การผลิตภายในประเทศตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งในและ ต่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป โดยดำเนินการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศ เน้นการเจรจา การลดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) และการอำนวยความสะดวกทางการค้า ให้ความร่วมมือในการพัฒนาด้าน

วิชาการ การมีส่วนร่วมในเวทีโลก รวมทั้งผลักดันความคิดริเริ่มของภูมิปัญญาไทยในภูมิภาค เน้นการดำเนินการในประเภทสินค้าเกษตรที่สร้างรายได้จากการส่งออก สินค้าเกษตรที่มีโอกาสในการแข่งขันทางการค้าและสินค้าเกษตรที่ต้องปรับโครงสร้างการผลิต เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันทางการค้าได้

3. การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร ให้มีความสำคัญกับการสร้างสมดุลของการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ โดยให้มีการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ใช้ได้อย่างยั่งยืน และไม่กระทบสิ่งแวดล้อม กระจายอำนาจและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างเป็นธรรม โดยจัดการและฟื้นฟูพื้นที่ทางการเกษตร พื้นที่แหล่งน้ำ และทรัพยากรประมงด้วยการเพิ่มความสมบูรณ์ทรัพยากรชายฝั่งควบคุมการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย ป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดจากภาวะโลกร้อน ยุติการทำลายหน้าดิน ลดปริมาณการใช้สารเคมีทางการเกษตร ป้องกันการชะล้างของดิน บริหารจัดการน้ำเพื่อการผลิต และป้องกันอุทกภัย รักษาคุณภาพน้ำ รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรการเกษตร เพื่อการผลิตสินค้าเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความยั่งยืน

4. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานขององค์กรภาครัฐให้ยึดหลักธรรมาภิบาล บริหารจัดการภาครัฐให้โปร่งใสในการปฏิบัติราชการ สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งประสิทธิภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรภาครัฐ เน้นการบริหารความเสี่ยง โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเกษตรกรเป็นหลักเพื่อให้องค์กรของรัฐเป็นที่ยอมรับด้านความสามารถของบุคลากร ปรับบทบาทหน่วยงานให้ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน เพื่อดำเนินภารกิจที่สนับสนุนเชื่อมโยง เกื้อกูล สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างเหมาะสม กระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชน โดยการสนับสนุนระบบบริหารเชิงยุทธศาสตร์แบบบูรณาการที่ยึดพื้นที่ดำเนินภารกิจ การมีส่วนร่วมในระดับภูมิภาค และการเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

ส่วนที่ 1

การทบทวนผลการพัฒนาการเกษตร

สถานการณ์เศรษฐกิจและทรัพยากรการเกษตร

1. การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-9

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมาถือว่าประสบความสำเร็จในการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งพึ่งพากับภาคการเกษตรเพียงอย่างเดียวไปสู่ความหลากหลายของเศรษฐกิจภาคอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น

ภาคอุตสาหกรรมและการบริการ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผลของการพัฒนาดังกล่าวได้นำไปสู่ปัญหาหลายประการ เช่น ความไม่เท่าเทียมกันในการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการเกษตรและภาคนอกการเกษตร อันนำไปสู่ปัญหาการกระจายรายได้และภาวะความยากจน ทั้งในระหว่างครัวเรือนเกษตรและครัวเรือนนอกการเกษตร ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานและคุณภาพของแรงงานในภาคการเกษตร ปัญหาการเสริมสร้างศักยภาพของการแข่งขันทั้งในด้านการผลิตและการพัฒนาที่ผ่านมา

1.1 การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 ได้กำหนดเป้าหมายการเจริญเติบโตในภาคเศรษฐกิจส่วนรวมและภาคเกษตรไว้ในอัตราร้อยละ 5.0 และ 3.0 ตามลำดับให้ความสำคัญในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร โดยเฉพาะระบบชลประทาน การคมนาคมขนส่งเพื่อเชื่อมโยงแหล่งตลาดสินค้าต่าง ๆ การพัฒนาการตลาดสินค้าเพื่อการเกษตร ส่งเสริมการค้าสินค้าวิจิตรทั้งด้านพืชและปศุสัตว์ ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตทางการเกษตรจากการผลิตเพื่อการยังชีพไปสู่ระบบธุรกิจฟาร์ม โดยเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น กระจายพืชเศรษฐกิจหลักที่มีอยู่ไม่กี่ยชนิดไปสู่ความหลากหลายของชนิดพืชและสัตว์เพิ่มมากขึ้น เริ่มให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีการจำแนกที่ดิน และจัดการเกี่ยวกับการสงวนพื้นที่ป่าโดยกำหนดเป้าหมายไว้ให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่ประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ผลของการพัฒนาส่งผลให้สัดส่วนของภาคการเกษตรในรายได้ประชาชาติคิดเป็นร้อยละ 29.83 และการขยายตัวของเศรษฐกิจภาคเกษตรร้อยละ 6.26 ต่อปีโดยเศรษฐกิจรวมของประเทศขยายตัวร้อยละ 8.14 ต่อปี (ระดับราคาคงที่ ณ ปี 2531)

1.2 การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

การพัฒนาการเกษตรในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 ได้เร่งรัดดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 โดยเพิ่มพื้นที่ชลประทานให้การผลิตทางการเกษตร สร้างระบบการขนส่งทางบก สถานีทดลองทางการเกษตรส่งเสริมการเกษตร การปรับปรุงพันธุ์พืชและสัตว์ การควบคุมการระบาดของโรคพืชและสัตว์พัฒนาโครงสร้างระบบการตลาดสินค้าเกษตร และระบบสินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการวิจัย และยกระดับรายได้และฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดิน และเริ่มจัดทำ สำมะโนที่ดินเกษตรในบางจังหวัด จัดตั้งศูนย์อนุรักษ์ดินและน้ำด้านทรัพยากรป่าไม้ได้จัดให้มีการขยายงานป้องกันรักษาป่า จัดตั้งอุทยานแห่งชาติ เพื่อเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ในแหล่งสำคัญๆ รวมถึงแหล่งที่เป็นต้นน้ำลำธารในด้านทรัพยากรประมงได้จัดให้มีการสำรวจแหล่งประมงใหม่ๆ รวมทั้งเทคนิคและเครื่องมือในการทำประมง

ผลของการพัฒนาส่งผลให้สัดส่วนของภาคการเกษตรในรายได้ประชาชาติคิดเป็นร้อยละ 25.95 และการขยายตัวของเศรษฐกิจภาคเกษตรร้อยละ 8.08 ต่อปี โดยเศรษฐกิจรวมของประเทศขยายตัวร้อยละ 6.49 ต่อปี (ระดับราคาคงที่ ณ ปี 2531)

1.3 การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)

การพัฒนาการเกษตรในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดการผลิตและการส่งออกสินค้าเกษตรให้ได้มากยิ่งขึ้น จัดตั้งเขตส่งเสริมการเกษตรเพื่อการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญบางชนิด โดยเฉพาะการผลิตพืชเพื่อการส่งออก ให้มีการปลูกพืชหลายครั้งในรอบปีในเขตชลประทาน ขยายงานวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรและสถาบันทางการเกษตร เพื่อให้การสนับสนุนในเรื่องของปัจจัยการผลิต

และการให้สินเชื่อแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการ โดยเร่งรัดสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน กำหนดสมรรถนะที่ดินที่เหมาะสมกับการเกษตร พัฒนาที่ดินเค็มดินเปรี้ยว รวมถึงที่ดินชายฝั่งทะเลที่มีการ

ใช้ประโยชน์น้อย จัดหาที่ทำกินให้กับเกษตรกรผู้ไม่มีที่ทำกิน ออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกินให้กับเกษตรกร รักษาทรัพยากรป่าไม้โดยการจัดพื้นที่ป่าเพื่อเป็นป่าอนุรักษ์ในรูปของอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์และสนับสนุนให้มีการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ด้านทรัพยากรประมง ส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งและในแหล่งน้ำจืด เพื่อทดแทนทรัพยากรประมงจากธรรมชาติที่ลดลง

ผลของการพัฒนาในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 พบว่า เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และการขยายตัวของภาคการเกษตรลดลง เนื่องมาจากการที่ประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันอย่างรุนแรง จึงส่งผลให้สัดส่วนของมูลค่าภาคการเกษตรในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลงมาอยู่ที่ 23.20 การขยายตัวของภาคการเกษตรและอัตราการขยายตัวโดยรวมลดลงเหลืออยู่ที่ร้อยละ 4.97 และ 6.58 ต่อปี

1.4 การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)

เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยที่เกิดขึ้นในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 จึงได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์จากการให้ความสำคัญกับภาคการเกษตรไปสู่การมุ่งเน้นถึงการพัฒนาชนบท และการผลิตในภาคอุตสาหกรรม โดยให้การสนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า แผนพัฒนาการเกษตร กำหนดเป้าหมายการขยายตัวทางการเกษตรไว้ร้อยละ 5 ต่อปี ขณะที่กำหนดให้เศรษฐกิจรวมขยายตัวในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี การพัฒนามุ่งเน้นปรับปรุงระบบชลประทานขนาดเล็กและขนาดกลาง เพื่อสนับสนุนการปลูกพืชหลายครั้งในรอบปี ปรับโครงสร้างการผลิตในระดับไร่นา การวิจัยและค้นคว้าทางการเกษตร โดยเฉพาะการปรับปรุงพันธุ์พืชและสัตว์ สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานทางการตลาด เช่น ถนนในชนบทคลังสินค้าเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองให้กับเกษตรกร รวมถึงพยายามตัดมาตรการต่าง ๆ ที่เป็นภาระต่อเกษตรกร สนับสนุนสถาบันการเงินของรัฐและธนาคารพาณิชย์ เพื่อขยายสินเชื่อทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรอย่างกว้างขวาง ส่งเสริมการรวมกลุ่มของสถาบันต่างๆ ในชนบทเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฝึกอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย และการเพิ่มรายได้ เพื่อเป็นการสร้างประสิทธิภาพให้กับภาคเกษตร

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ให้ความสำคัญในเรื่องการอนุรักษ์เนื้อที่ป่าเพื่อประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม เพราะมีปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อนำมาทำการเกษตร จนทำให้เนื้อที่ป่าลดลงอย่างน่าวิตก โดยเป้าหมายการอนุรักษ์ที่ป่าไม้ไว้ให้เหลือร้อยละ 37 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ชะลอการบุกรุกทำลายป่าจากปีละ 4.8 ล้านไร่ ให้เหลือ 0.5 ล้านไร่เป็นอย่างสูงและเร่งรัดให้มีการสำรวจว่าที่ใดควรเป็นที่ที่ควรสงวนไว้เพื่อเป็นแหล่ง

ธรรมชาติ และที่ใดจะเป็นที่ที่สามารถกันออกมาให้ราษฎรได้เข้าไปใช้ประโยชน์ ส่วนของทรัพยากรที่ดิน การเกษตรนั้นได้มีการจัดการกรรมสิทธิ์ที่ดิน ปรับปรุงคุณภาพที่ดิน และการจัดระบบการปลูกพืชให้เหมาะสม กับคุณภาพที่ดิน สำหรับการจัดการทรัพยากรน้ำได้มีการวางแผนการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม เนื่องจากการขยายตัวของการปลูกพืชหลายครั้งได้แพร่หลาย ออกไปทำให้ความต้องการใช้น้ำเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีความต้องการใช้น้ำนอกการเกษตรมีเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

ผลของการพัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 พบว่า รายได้จากการเกษตรได้เพิ่มขึ้นเมื่อ เปรียบเทียบกับรายได้จากการเกษตรในอดีต แต่ความสำคัญของภาคการเกษตรเมื่อเปรียบเทียบกับภาคนอก การเกษตรแล้วปรากฏว่าลดน้อยลง ทำให้สัดส่วนความสำคัญของภาคการเกษตรต่อเศรษฐกิจรวมลดลงเหลือ ร้อยละ 19.55 ในรายได้ประชาชาติ อัตราการขยายตัวของภาคการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้อยู่ที่ร้อยละ 2.61 ต่อปี ในขณะที่อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอยู่ที่ร้อยละ 7.46 ต่อปี

1.5 การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

การพัฒนาการเกษตรภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ได้ดำเนินการปรับโครงสร้างการผลิตทาง การเกษตรจากที่เคยเพิ่มผลผลิตด้วยการขยายพื้นที่เพาะปลูกเปลี่ยนเป็นการเพิ่มผลผลิตด้วยการปรับ ประสิทธิภาพการผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น เร่งรัดการกระจายการถือครองที่ดินและให้กรรมสิทธิ์ที่ดินทำกินเพื่อ การเกษตร ขยายการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรเข้าด้วยกันกับสินเชื่ออุตสาหกรรมในครัวเรือน และปรับเป็น สินเชื่อชนบท สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางพื้นฐานของการตลาด พร้อมกับการหาทางจัดตั้งตลาดกลาง สินค้าเกษตรเพื่อให้เป็นแหล่งกระจายสินค้าระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค ส่งเสริมการรวมกลุ่มของสถาบัน ต่าง ๆ ในชนบท เพื่อการให้ความช่วยเหลือและการฝึกอบรมความรู้ทางการเกษตรสมัยใหม่เพื่อเป็นการเพิ่ม รายได้และลดปัญหาความยากจน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากการพัฒนาที่ผ่านมาได้นำไปสู่ ภาวะความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น ดังนั้นในแผนพัฒนาฉบับนี้จึงเร่งที่จะ อนุรักษ์เนื้อที่ป่าไม้ให้ลดน้อยลงไปกว่าร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งประเทศ โดยการอนุรักษ์และบูรณะป่าต้นน้ำ ลำธาร รักษาเขตอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ให้ลดลงกว่าร้อยละ 40 ของเนื้อที่ของประเทศ สำหรับในกรณีของป่าเศรษฐกิจได้มีแนว นโยบายให้เอกชนร่วมในการปลูกป่าเศรษฐกิจเพื่อขยายเนื้อที่ป่า ส่งเสริมให้มีการปลูกไม้โตเร็วเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำฟืน และทำการสำรวจเพื่อแยกพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่ เหมาะสมกับการเกษตร เพื่อจัดที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรในรูปแบบของหมู่บ้านป่าไม้สำหรับการจัดการ

ทรัพยากรที่ดิน ได้มีมาตรการที่จะปรับปรุงแหล่งดินเปรี้ยวและดินเค็มเพื่อเพิ่มศักยภาพที่จะนำมาใช้ในการเพาะปลูก ปรับปรุงพื้นที่ในเขตชลประทานเพื่อให้เป็นแหล่งเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ และสามารถใช้ประโยชน์จากการใช้ที่ดินเพาะปลูกได้หลายครั้งในรอบปี เพื่อเพิ่มผลิตภาพของที่ดิน เปรียงการสำรวจการใช้ที่ดินเพื่อกำหนดนโยบายการใช้ที่ดินมิให้เขตเมืองขยายตัวออกไปยังพื้นที่การเกษตรที่รัฐได้ลงทุนในระบบชลประทานไว้แล้ว หรือแหล่งที่ดินมีคุณภาพดี กำหนดสิทธิ์ในที่ดินของเอกชนเพื่อการเกษตรให้มิได้ไม่เกิน 50 ไร่ และดำเนินการวางแผนจัดตั้งธนาคารที่ดินเพื่อรับซื้อที่ดินส่วนเกินของเอกชน และนำมาจัดสรรจำหน่ายให้แก่ผู้ที่ไม่มียากที่ดินทำกินของตนเองต่อไป เปรียงการปฏิรูปที่ดินโดยเน้นการแก้ปัญหากรรมสิทธิ์ในที่ดิน

ทรัพยากรน้ำ ได้เร่งรัดการพัฒนาแหล่งน้ำ ขนาดเล็กให้กระจายออกไปในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน เพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำเสริมที่จะช่วยลดภาวะความไม่แน่นอนของธรรมชาติ วางแผนการจัดสรรน้ำอย่างเป็นระบบสำหรับลุ่มน้ำที่สำคัญ ๆ นอกจากนี้ยังให้มีการอนุรักษ์และรักษาคุณภาพของแหล่งน้ำ มิให้เกิดมลพิษที่จะก่อให้เกิดผลเสียต่อผลผลิตการเกษตร และเป็นพิษต่อการมีชีวิตอยู่ของสัตว์น้ำ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาดังกล่าว ทำให้สัดส่วนของภาคเกษตรในเศรษฐกิจรวมของประเทศหดตัวลงเหลือร้อยละ 17.45 และเกิดการขยายตัวของการผลิตในภาคการเกษตรร้อยละ 3.70 ต่อปี ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในขณะที่การขยายตัวของประเทศอยู่ที่ร้อยละ 5.34 ต่อปี ทั้งนี้เพราะปัญหาเกี่ยวกับภัยธรรมชาติและราคาผลผลิต ตกต่ำ รวมทั้งการขยายตัวและการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมได้เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วในแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้

1.6 การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการเกษตรสืบเนื่องมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับก่อนๆ โดยเน้นการปรับโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตร เพื่อให้ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่และยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ให้สามารถใช้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ใหม่ให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึงปรับปรุงกรรมวิธีการผลิตทางการเกษตร โดยการลดต้นทุนการผลิตและใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในประเทศ เปรียงการกระจายการผลิตและการตลาด เพื่อลดความเสี่ยงในด้านรายได้ของเกษตรกรและรายได้จากการส่งออกของประเทศ ปรับปรุงการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด พัฒนา

เทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรม อาทิ เทคโนโลยีชีวภาพ และนำมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม สนับสนุนสินเชื่อการเกษตร และจัดตั้ง ไซโลเพื่อใช้เก็บรักษาพืชผลทางการเกษตรและสร้างเสถียรภาพ ทางด้านราคา

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรป่าไม้ ได้ให้ความสำคัญกับมาตรการการอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้น โดยให้คงพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และพื้นที่ป่าไม้เศรษฐกิจไว้ร้อยละ 15 และ 25 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ตามลำดับ ดำเนินการป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์อย่างจริงจัง สำหรับพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่เหมาะสมกับการเกษตรจะให้ออกชนได้ทำการเกษตรและพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่ไม่อุดมสมบูรณ์ให้ออกชนได้มีส่วนร่วมในการปลูกป่าโดยเฉพาะการปลูกไม้โตเร็ว นอกจากนี้ส่งเสริมให้องค์กรในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปลูกป่าชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการและการดูแลผลประโยชน์ของชุมชนร่วมกัน ด้านทรัพยากรที่ดิน สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินให้เหมาะสม โดยจัดทำแผนแม่บทการใช้ที่ดินทั่วประเทศ เร่งรัดการกระจายกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินการจำแนกพื้นที่ที่เหมาะสมทางการเกษตร ออกจากพื้นที่ป่าไม้ และการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินที่ราษฎรเข้าไปถือครองทำกินให้ถูกต้องตามกฎหมาย ทรัพยากรแหล่งน้ำ สนับสนุนแผนการพัฒนาแหล่งน้ำให้อยู่ในรูปของระบบลุ่มน้ำ สนับสนุนการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการยังชีพพื้นฐานให้กระจายอย่างทั่วถึง

ผลของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวทำให้สัดส่วนความสำคัญของภาคการเกษตรลดลง เหลือร้อยละ 13.43 แต่อัตราการขยายตัวของภาคการเกษตรได้เพิ่มขึ้นมากกว่าในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 และ 5 คือ อยู่ในระดับร้อยละ 4.82 ต่อปี ในขณะที่อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจรวมของประเทศได้ปรับตัว สูงขึ้นถึงร้อยละ 11.37 ต่อปี

1.7 การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยเน้นความสมดุลของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และความเป็นธรรมในสังคมควบคู่กันไป ส่วนของแผนพัฒนาการเกษตร เน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาการกระจายผลของการพัฒนาและการจัดการเรื่อง

ทรัพยากรธรรมชาติทางการเกษตรควบคู่กับการพัฒนา โดยกำหนดเป้าหมายการขยายตัวของภาคการเกษตร ไว้ในระดับเฉลี่ยร้อยละ 3.4 ต่อปี และเป้าหมายรายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยต่อหัว (ภาคเกษตร) เพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ต่อปีด้านทรัพยากรป่าไม้ได้กำหนดเป้าหมายอนุรักษ์พื้นที่ป่า ไม้ให้ร้อยละ 25 ของพื้นที่ทั้งประเทศด้าน

ทรัพยากรประมง ได้กำหนดเป้าหมายว่าต้องอนุรักษ์แหล่งปะการังในอุทยานแห่งชาติทางทะเลทุกแห่งให้อยู่

3. เพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการส่งออก
4. เพื่อสนับสนุนนโยบายของหน่วยงานในภาครัฐและเอกชน

ตอบข้อ 2

61. ประเทศไทยนำเทคโนโลยีชีวภาพมาใช้ประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรมอย่างไรบ้าง
1. เทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช
 2. เทคโนโลยีการผลิตปุ๋ยชีวภาพ
 3. เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อพัฒนา และปรับปรุงพันธุ์สัตว์
 4. ถูกทุกข้อ

ตอบข้อ 4

62. สภาวะโลกร้อนกับเศรษฐกิจเกษตร ส่งผลอย่างไรต่อการเจริญเติบโตของพืช
1. พืชนั้นความผันผวนของอุณหภูมิเพียงไม่กี่นาที ที่เกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่งของการเจริญเติบโต จะทำให้ผลผลิตลดลงได้ เช่น ข้าว ถ้าอุณหภูมิสูงเกินไปในช่วง (1) คอกบาน แม้ในเวลาสั้นๆ ภายใน 10 นาที ทำให้การผสมเกสรล้มเหลว
 2. ระหว่างฤดูปลูก โดยเฉพาะอุณหภูมิกลางวัน ทำให้ระบบสังเคราะห์แสงรวน มีรวงน้อย จำนวนดอก/รวงต่ำ และข้าวลีบ และ (3) ในช่วงสร้างเมล็ด 30 วันก่อนเก็บเกี่ยว จะมีผลต่อคุณภาพของเมล็ด
 3. ทำให้พืชเจริญเติบโตได้ช้า เนื่องจากสภาพอากาศที่แปรปรวน
 4. ข้อ 1 และ 2 ถูก

ตอบข้อ 4

ขอให้โชคดีในการสอบ